

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

професора кафедри хімії та фармації Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, доктора фармацевтичних наук, доцента **Федченкової Юлії Анатоліївни** на дисертаційну роботу **Кузнецової Марини Миколаївни** «Фармакогностичне вивчення капусти білоголової (*Brassica oleracea* L. convar. *capitata* (L.) Alef. var. *alba* DC)», подану до спеціалізованої вченої ради ДФ 64.605.003 при Національному фармацевтичному університеті, що утворена наказом МОН № 1064 від 18.08.2020 р. для розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю 226 «Фармація»

Актуальність теми дисертації

Актуальними завданнями сучасної фармації є пошук рослин з достатньою сировинною базою, раціональне та комплексне використання сировини, а також створення на їх основі нових лікарських засобів. Однією з перспективних рослин є капуста головчата. Капуста головчата – сільськогосподарська овочева рослина, яка широко культивується у багатьох країнах світу. Найпоширенішою серед головчастих капуст є капуста білоголова, яка налічує понад 400 сортів та гібридів.

Відомо, що сировину капусти використовують у народній медицині як противиразковий засіб. Однак, на даний час капуста білоголова є нефармакопейною рослиною, а також на основі її сировини на фармацевтичному ринку України не представлені лікарські засоби.

Слід зазначити, що виразкова хвороба посідає третє місце серед шлунково-кишкових захворювань, і може призводити до важкого ураження здоров'я та інвалідизації пацієнта. Крім того, наразі виразкова хвороба часто діагностується у пацієнтів віком від 25 до 40 років, що свідчить про «омолодження» хвороби. Таким чином, пошук лікарської рослинної сировини, яка б могла використовуватися в терапії виразки шлунка є

актуальним напрямком фармації. Тому проведення фітохімічного дослідження капусти білоголової є нагальним та своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами грантами

Дисертаційна робота виконана у відповідності з планом проблемної комісії «Фармація» МОЗ та НАМН України і є фрагментом комплексної науково – дослідної роботи Національного фармацевтичного університету «Фармакогностичне дослідження лікарської рослинної сировини та розробка фітотерапевтичних засобів на її основі» (номер державної реєстрації 0114U000946).

Наукова новизна отриманих результатів

Вперше проведено комплексне цілеспрямоване порівняльне фітохімічне вивчення різних класів БАР листя, кочериг та насіння капусти білоголової сортів Білосніжка, Українська осінь та Ярославна.

Вперше для насіння капусти білоголової досліджуваних сортів Білосніжка, Українська осінь та Ярославна вивчені такі класи речовин: органічні кислоти, нітрогенвмісні та фенольні сполуки.

На основі проведених досліджень обрано перспективну сировину, з якої було одержано сухий екстракт, для якого підтверджена репаративна активність при виразковій хворобі шлунку.

Для поглибленого вивчення сировини капусти білоголової проведено встановлення антимікробної активності хлороформних, етилацетатних та етанольних витяжок з листя капусти білоголової.

Новизна досліджень підтверджена патентом України на корисну модель № 127667 від 10.08.2018 «Протизапальний, противиразковий репаративний засіб».

Практичне значення отриманих результатів

Кузнецовою Мариною Миколаївною розроблено проекти МКЯ: «Капусти білоголової листя» та «Капусти білоголової листя екстракт сухий».

Розроблено та впроваджено в галузі охорони здоров'я інформаційний лист № 106-2019 «Макро- та мікроскопічні ознаки листя капусти городньої (*Brassica oleracea* L.)» МОЗ України.

Результати хімічного вивчення досліджуваних видів сировини впроваджено в науково-дослідну роботу ряду профільних кафедр.

Повнота викладення матеріалів дослідження в опублікованих роботах

Основні результати і нові наукові положення дисертації повністю опубліковані в наукових журналах та матеріалах конференцій. За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 15 наукових робіт, 5 статей у наукових фахових виданнях, з них 1 у періодичному науковому виданні держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку (Норвегія), 8 тез доповідей, 1 патент України на корисну модель, 1 інформаційний лист.

Структура та зміст дисертації

Дисертаційна робота викладена на 169 сторінках друкованого тексту (основного тексту 111 сторінок), включає 21 таблицю та 54 рисунка. Список використаних джерел містить 185 найменувань, з них 68 кирилицею та 117 латиницею.

Вступ дисертації включає дані щодо актуальності, мети та завдань роботи, методів дослідження, наукової новизни, практичної значимості, особистого внеску здобувача, апробації результатів дисертаційної роботи.

Мета роботи сформульована чітко і є теоретично обґрунтованою. Завдання, які вирішуються для досягнення мети, є чіткими та конкретними.

Перший розділ представлений оглядом літератури, де автором показано сучасний стан проблеми захворювання на виразкову хворобу шлунка, а також представлені ботанічна характеристика, хімічний склад та фармакологічна активність капусти головчастої.

У другому розділі описані об'єкти та методи дослідження. Також вказані методики аналізу та обладнання, яке використовували при проведенні

досліджень. Описані методики одержання водних та водно-етанольних витяжок із сировини, що вивчалася, які застосовували для аналізу БАР.

Третій розділ присвячений вивченню якісного складу та визначенню кількісного вмісту біологічно активних речовин у досліджуваних об'єктах.

У четвертому розділі приведені параметри стандартизації листя капусти білоголової та одержаного екстракту, для якого описана технологія одержання та фармакологічна активність.

Експериментальні дослідження виконані на сертифікованому обладнанні в достатній кількості повторів.

Дисертація добре проілюстрована, в ній чітко викладені усі положення, які базуються на сучасних методах аналізу. Висновки автора ґрунтуються на достатньому фактичному матеріалі.

Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення

Дисертаційна робота виконана на достатньому рівні. Однак, слід зазначити деякі зауваження та поставити дискусійні питання:

1. Бажано було б надати узагальнюючу діаграму щодо кількісного вмісту основних груп БАР у листі, кочеригах та насінні досліджуваних сортів капусти білоголової. Це дало б змогу краще сприйняти інформацію стосовно хімічного складу кожного сорту.

2. Чому при дослідженні сировини капусти білоголової Ви не визначали вміст пестицидів?

3. Чому серед головчастих капуст Ви обрали для дослідження саме капусту білоголову?

Зауваження, що виникли при аналізі дисертації, не стосуються суті роботи та наукових положень, що виносяться на захист, і мають рекомендаційний характер.

ВИСНОВОК

Розглянувши дисертацію Кузнецової Марини Миколаївни на тему «Фармакогностичне вивчення капусти білоголової (*Brassica oleracea* L. convar. *capitata* (L.) Alef. var. *alba* DC)» та наукові публікації, у яких

висвітлені основні наукові результати дисертації, вважаю, що робота актуальна, має істотне значення для сучасної фармації, є самостійно виконаною закінченою науковою працею, яка проведена із застосуванням сучасних методів аналізу, має наукову новизну, практичну значимість, адекватна поставленій меті та задачам. Основні результати, нові наукові положення та висновки, сформульовані у дисертації, повністю оприлюднені в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, в роботі відсутні порушення академічної доброчесності.

Таким чином, дисертаційна робота Кузнецової Марини Миколаївни «Фармакогностичне вивчення капусти білоголової (*Brassica oleracea* L. convar. *capitata* (L.) Alef. var. *alba* DC)» відповідає вимогам пункту 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 року відносно дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю 226 «Фармація».

Професор кафедри хімії та фармації
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя, доктор
фармацевтичних наук, доцент

Ю. А. Федченкова

Ю. А. Федченкова

Ю. А. Федченкової
ЗАСВІДЧУЮ:
Зав. кафедрою *К. М. Павлюк*